

Analýza Karel

ÚVOD

Výzkum se zaměřuje na skupinu středoškolských a vysokoškolských absolventů v ČR, kteří dosud neprožili pracovní zkušenost delší než je tříměsíční zkušební lhůta a po ukončení studií (kvalifikace) se ocitli v situaci, kdy již po delší dobu (ta byla stanovena na šest měsíců a déle) pobírají sociální dávky. Cílem výzkumu je porozumět specifické životní situaci této sociální skupiny. Jak se mladí lidé – absolventi stojící na prahu pracovní kariéry – stávají dlouhodobě nezaměstnanými a hlavně jak uvedenou životní situaci prožívají a interpretují? Jak vnímají své postavení ve společnosti? Jaké strategie „přežití“ na sociálních dávkách i změny vlastní situace si volí? Jaké obecnější životní strategie a hodnoty jsou jim vlastní? Jací tedy vlastně tito „absolventi“ jsou? To jsou některé z hlavních otázek, na něž chce náš výzkum nalézt odpověď, byť jistě pouze částečnou.

Jelikož se tito lidé nejsou nuceni přizpůsobovat pracovním návykům a struktuře pracovního dne a nezískávají ani zaměstnavatelé požadovanou praxi, jsou s přibývajícím měsíci „na podpoře“ stále více vystaveni riziku dlouhodobé nezaměstnanosti a závislosti na sociálních dávkách. Jsou tedy sociální skupinou nejen v mnoha ohledech ohroženou, ale také ohrožující. Hlubší porozumění těmto aktérům ve zde nastolené situaci tedy může poskytnout nové podněty pro sociálně-politická opatření na skupinu dlouhodobě nezaměstnaných absolventů zacílené a přispět ke zefektivnění systému poskytování sociální podpory jako přechodného, nikoliv konečného řešení.

METODOLOGIE

Metodologické paradigma

Poněvadž je výzkum zaměřen na významy, které absolventi pobírající sociální dávky svým zkušenostem připisují, na jejich definice situace a jejich způsoby vyrovnávání se s touto životní situací, vychází zde především z konstruktivistického paradigmatu.

Sociální konstruktivismus odmítá existenci jakýchkoli významů věcí, jevů nebo událostí, které by vyplývaly z nich samotných - pojmá realitu jako výsledek interpretační aktivity lidí. Každý popis a každá interpretace je však nevyhnutně dodáváním významu, jednou z nespočetných konstrukcí možných verzí reality. Tak, jak věci podáváme a vysvětlujeme, takovými však pro nás ve svých důsledcích jsou – v životě se řídíme právě těmito konstruovanými významy (Berger & Luckmann, 1999).

Podobně osobní biografii, vyprávění o životě nebo určité životní zkušenosti nelze z perspektivy sociálního konstruktivismu chápat jako pouhou výpověď – je nástrojem konstrukce významů. Význam zkušenosti je závislý na příběhu, který o ní vyprávíme, na našem jazykovém uchopení této zkušenosti. Teprve prostřednictvím příběhu dodáváme zakoušené realitě řád (Čermák, 2002; Flick, 2003).

Základní výzkumná metoda/technika

Jelikož se jedná především o analýzu tzv. osobního příběhu (*self story*), výzkumnou metodou, kterou jsme si pro tento způsob nazírání dané problematiky zvolili, je polostrukturovaný rozhovor s narativními prvky. Důraz jsme kladen na volnost vyprávění, která umožňuje lépe nahlédnout subjektivní významové struktury zkoumaných osob, na určování průběhu rozhovoru samotnými zkoumanými osobami.

Témata rozhovoru

Jelikož nás zajímá příběh, který „absolvent/ka“ o své nezaměstnanosti vypráví, rozhovor byl centrován okolo osy minulost – přítomnost – budoucnost (v rámci které předpokládáme úzkou provázanost). Naší snahou bylo postihnout důvody, které „absolvent“ nebo „absolventka“ své situaci přičítají; způsoby, jakými definují a prožívají tuto svou současnou situaci; jejich představy vlastní budoucnosti a strategie zaměřené na budoucnost, které si volí.

ANALÝZA

Komunikační partner: Karel

Karel (25 let) vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně v řádné době, tedy za pět let. Od září 2004, tedy celkem 9 měsíců, je registrován na Úřadu práce a Úřadu městské části. Měsíčně pobírá dávku 3917 Kč. Během studia se kromě povinné dvouměsíční praxe o práci nezajímal a svoji energii věnoval poctivé přípravě ke zkouškám.

V Brně se narodil a zde také žije, a to ve společné domácnosti se svojí matkou a dvěma sestrami. Rodiče jsou rozvedení a žijí odděleně. Obě sestry jsou mladší než Karel, jedna z nich pracuje na ŽL jako sekretářka (má obchodní SŠ) a druhá je nezaměstnaná od března 2005, předtím pracovala v supermarketu jako pokladní a po tříměsíční zkušební lhůtě ji propustili. Matka je zaměstnankyní, nepodařilo se mi však zjistit v jakém typu podniku.

Karel má již dva a půl roku přítelkyni, která studuje prvním rokem cizí jazyk na FF MU a je také z Brna, kde žije se svojí rodinou. Plánují společný život, ale o svatbě a dětech hovoří v budoucím čase s tím, že nejdříve musí přítelkyně dostudovat a až poté je možné založit rodinu. V budoucnosti plánují bydlet s rodiči jednoho nebo druhého, protože si nedovedou představit, že by sami zaplatili pronájem vlastního bytu nebo domu.

Rozhovor

Rozhovor s Karlem se točil kolem několika témat. Snažila jsme se, aby to byl on, kdo na ně jako první zavede řeč a moje úloha byla zejména „rozvíjet“ témata. Hovořili jsme proto o věcech, která jsou z jeho pohledu relevantní a nakonec jsme se dotkli všech oblastí, které jsem měla vytipované.

Nejčastěji citovaným problémem, se kterým se musí Karel ve své nezaměstnanosti vypořádat, je přebytek volného času a nalezení smysluplných aktivit, které by ho vyplnily.

Hovořili jsme dále především o **konkurzech** na pracovní místo, které jsou středem jeho (ne)pracovního světa, stejně tak jako o **administrativních úkonech**, které je povinen plnit,

aby mohl získat finanční podporu. Jako velice důležité se ukázalo téma **psychické podpory**, kterou získává především u rodiny a nejbližších známých. **Sociální sítě** se ukázaly důležité nejen ve vztahu k jeho psychice, ale také jako sociální kapitál nutný pro nalezení práce. Dalším tématem rozhovoru byla již zmiňovaná **strukturace času a denních aktivit**, které v jeho životě obrazně znamenají bitvu s leností. Vzhledem k tomu, že jako právník se nachází ve specifické situaci vysokoškolsky vzdělaného, relativně úzce profilovaného uchazeče o zaměstnání, v jeho výpovědi se objevily **racionalizace dosavadního neúspěchu** při hledání zaměstnání. Zejména se jednalo o systém výuky na Právnické fakultě, který není zaměřen na získání praktických zkušeností a dále také vlastní nevole k mobilitě, která by mohla situaci vyřešit. Náhodně se mezi tématy objevilo svérázné, ale svěží hodnocení **genderových příležitostí** na pracovním trhu.

Hledám práci: Zn. Konkurz

Konkurzy jsou způsob hledání zaměstnání, který na Karla, podle jeho slov, „zbyl“. Jako jiné možné způsoby, jak obsadit právnickou pozici, jmenuje štěstí (např. je jim nabídnuta práce tam, kde byli na povinné praxi), práci při škole (nutná snaha a aktivita při studiu) nebo sociální kapitál („strýček advokát“).

Konkurz pro Karla začíná jeho nalezením. K tomu, aby je našel, čte pravidelně denní tisk, sleduje vybrané internetové stránky a výjimečně také dostane nabídku na Úřadu práce nebo tip od známých. Když najde nějakou nabídku právnické pozice, napíše zaměstnavateli a pokud dostane odpověď, je většinou pozván na konkurz. Tam se píše písemná zkouška a poté je několik nejlepších pozváno k ústnímu pohovoru na přesnou hodinu. Konkurz vyžadují přípravu, která je cenná také tím, že procvičí nenamáhanou paměť uchazeče. Karel tento sekundární důsledek hodnotí kladně.

- Samozřejmě je výhoda, že většinou u těch konkurzů ti napíšu z čeho.. z jakých předpisů ta zkouška bude, čili ty si je rychle obstaráš, nastuduješ, ale tak jako obecně už potom má mozek touhu lenivět.

Konkurzy, kterých se Karel účastní, jsou ...

- ...konkurzy na úřadech čili na Magistrátě, na Krajském úřadě a na pár úřadech jako třeba Živnostenský úřad a tak. Ve firmách jenom výjimečně, protože já se orientuju na veřejnou správu a zatím teda, jak říkám, žádný nevyšel, no.

Svůj dosavadní neúspěch při hledání zaměstnání prožívá smířeně spolu s vírou, že jednou to musí vyjít.

- Ale, tak jako... tragédie to není, no. Já se z toho nehroučím. Vždycky jsou horší věci a všichni mi říkají: „Neboj, jednou to vyjde“ a já si říkám, že sou na světě věci, kvůli kterým by se měl člověk víc nervovat než z tohoto. Já jsem s tím tak napůl počítal, že to bude horší, no. ... Čekám, no. Zkouším to a čekám a jednou to vyjde určitě. Přece nebudu do šedesáti nezaměstnanej:-)

V paměti však zůstává fakt, že na hledání práce má pouze jeden rok.

- To jsem právě jen tak dycky říkal na těch konkurzech spolužákům, že hlavně musíme se dostat někam co nejdřív, protože za rok je tady další ročník.

Přes původní rozhodnutí pokusit se nalézt práci výhradně vlastním přičiněním, svůj postoj změnil a v poslední době uvažuje nad využitím jiné strategie. Zejména malý sociální kapitál považuje za svůj největší handicap.

- Jako já jsem si fakt v začátcích říkal: „ne, zkusím to vybojovat sám na konkurzech a tak“, a teď už vážně začínám uvažovat o tom, že bych třeba.. ale to je těžký, já nemám v příbuzenstvu žádného právníka a tak... a nikoho... žádného strýčka poslance:-), to je právě takový jako je to těžký, no. Ale začínám uvažovat, že kdybych fakt někoho znal, tak řeknu: „Hele, nebylo by tam nějaký místo nebo tak nebo nevíš o někom, kdo třeba tady v Brně fakt už by někoho sháněl a tak, ale je to fakt těžký, no.

Konkurzy jsou kromě vztahů s rodinou hlavní náplní Karlova času. Jsou něčím, kvůli čemu musí vyvíjet aktivitu a nutí ho, aby nepodlehł „nicnedělání“.

- Vem si, že prostě konkurz máš tak jednou za dva týdny, protože když tam podáš přihlášku a teprv nějak za měsíc ti přijde jakože jako jo, tak bude toho a to, no tak to bude konkurz tak jednou za dva týdny. No a co děláš tu dobu mezi tím? Musíš mít nějaký kamarády nebo kolektiv nebo aspoň nějaký zájmy, musíš se dokopat do nějaký aktivity protože jinak.. jinak nic. Sedíš, ležíš, koukáš do stropu a co. A nic.

U Karla dochází k racionalizaci dosavadního neúspěchu při hledání zaměstnání. Zdůvodňuje si ho jednak tím, jak už bylo řečeno, že nemá potřebné sociální kontakty, ...

- Někteří lidi maj vyloženě v rodině třeba strýček advokát, tatínek advokát, no tak to je jasný, potom někteří lidi maj třeba štěstí, že se znají... nemůžu říct protekce, to ne, ale třeba soudce ústavního soudu má právo vybrat si k sobě asistenta, jo? No a tak třeba vím, že pár kamarádů je asistentem ústavního soudce nebo u soudce na Nejvyšším soudě. No a vzhledem k tomu, že na mě teda zbývají ty konkurzy a tak:-)... tak prostě to je hlavně asi o štěstí, když tam máš pětadvacet lidí, tak je hlavně i o štěstí být ten jeden poslední vybraný, no. No a jako právník nemůžu říkat, nemůžu říkat, upřímně jako právník nemůžu říkat, že by někde bylo kamarádčkování nebo protekce, protože na to prostě důkazy nemám, no.

.. jednak tím, že jej škola nepřipravila na praktický výkon zaměstnání.

- Nemyslím, že teď bych na to (výkon zaměstnání – pozn. přepisu) měl dost zkušeností. Většinou.. a to je chyba.. z našich fakult, pokud se teda sami nesnaží, vychází perfektně nabífování právníci, ale většinou prakticky nepoužitelní. Minimálně pro volnou nohu prakticky nepoužitelní, jo. Takže fakt musí někde pod dohledem růst a .. získávat zkušenosti.

Jako znevýhodnění při žádosti o místo považuje také příslušnost k mužskému pohlaví, což je v souvislosti s v poslední době tolik citovanou nerovností na trhu práce ve prospěch mužů, jistě překvapivé. Proto tento úryvek zmiňuji alespoň ze zajímavosti.

- Mluvil jsem s pár lidma, co třeba nejsou úplně právníci, ale pohybují se ve firmách a teda jako řekli mi, že teďka tam právníky nehledají, ale řekli mi, že „No, podívej se, oni si totiž nechtějí nasadit do kožichu veš, jo, protože... A teď se neuraž, jo,“ mi říkali, že „oni tam nebudou chtít nějakýho ambiciózního chlapa, ale spíš tam budou chtít nějakou nenápadnější holku, co třeba se s něma nebude hádat o plat a prostě nebude mít nějaký superambice na vedoucí místa“, čili ta holka je pro ně výhodnější, i když teda samozřejmě s mateřskou a tak, to je pro ně ještě takový ošidnější, ale .. ale ambiciózní chlapi teda jako nikomu po chuti nejsou. To je zase .. já vím, já mám rozdílný názor oproti těm všem, kteří říkají, že chlapi to maj lehčí, protože ti nemaj děti a tak, těch se nikdo neptá, ale já zase říkám: „no jo, ale i ti

vedoucí maj strach o svoje postavení, takže radši vezou někoho nenápadnějšího, nějakou nenápadnější holku.

Částečně však svaluje vinu sám na sebe, protože se už při škole nesnažil najít zaměstnání, do kterého by mohl po ukončení studií nastoupit.

- Já jsem byl **hloupý**, protože fakt jako nikde po dobu studia jsem to (pracovat – pozn. přepisu) nikde nezkoušel. To jsem fakt se soustředil na to, abych to v pohodě vyštudoval a tak, ale vim, že pokud nezkoušíš praxi v době studia, tak se dá říct, že sis to hodně zkazil, no. Fakt je dobrý co nejvíc dít už za ty roky na škole.

V Karlově výpovědi se motiv nicnedělání, stupnutí, času, který nemá žádnou náplň, atd. opakoval a Karel tento faktor doprovázející jeho nezaměstnanost často zdůrazňoval.

Jak náročné je nicnedělání: strukturace času a denních aktivit

Podle konkurzů je možné rozlišit také Karlovy dny. Z odpovědi na otázku: „Jak vypadá tvůj normální den?“, je vidět důležitost konkurzů a vlastně i instituce hledání práce v jeho současném životě, protože sám je rozděluje na dny, kdy jde na konkurz a ostatní dny.

- Normální? No, pokud to třeba není den, kdy mám nějaký ten konkurz, tak vstanu, podívám se do novin, jestli tam nejsou nějaké inzeráty, že by někdo chtěl právníka. ... No, ale říkám. Můj normální den spočívá v tom, že nedělám celkem nic. ... Obden na internet, podívat se do novin a jinak takový asi normální život jako.
- No vstávám v tolik, v kolik se probudím. Teď třeba poslední dobou jsem vstával brzo, protože jsem potřeboval dát do pořádku byt kvůli kotěti, co budu mít a tam je potřeba posbírat všechno, co by kde mohlo skousnout, spolknout a nebo tak. A jinak prostě den je naplněný takovým .. buď buď lenošením nebo třeba trávením s kamarády nebo třeba někde ve městě se podívám, co je kde zajímavého, a tak, ale jinak je to spíš takový nic nedělání. To je těžký:-)

Ačkoliv by se mohlo zdát, že víkendy se od pracovních dnů nebudou lišit, nemá-li nezaměstnaný žádné aktivity, opak je pravdou. Zatímco pracovní dny jsou kromě několika povinností (konkurzy, zajištění dávky a čtyř kontaktů o zaměstnání, péče o domácnost) vyplněné prázdnotou nebo nucenou aktivitou, kterou Karel cíleně vyvolává, aby zabránil pocitu marnosti vlastní existence, ...

- **Všední den.** Všichni v práci nebo ve škole.. tak člověk třeba může buď vyrazit se psem, pokud se psovi chce nebo si fakt může udělat výlet do města a podívat se kde je co zajímavého. Pokud má chuť, tak může aj si vyrazit na ten internet a tak.. ale chce to fakt mít nějaký **aktivitu**. Nebo prostě do něčeho se **pustit**. Říct si: „no jo, já si vlastně už dlouho říkám, že uklidím nějakou komoru a tak“, tak se do toho člověk musí pustit, rozhrabat si tu komoru, aby prostě člověk viděl, že má horu práce, že se nemůže někde válet a tak. To je prostě strašně nebezpečný s tím, že .. člověk nemá co dělat a že ani nic dělat nemusí a že se mu do ničeho nechce a tak. A to je.. to je teda jako pak dost.. dost jako ubíjející.

(Monika Jančová): A je to těžké, pustit se do té komory?

Je. Je, protože když je člověk tak líný jako já, tak je:-). Ale prostě do toho se pustit musí, protože si říká: „Já si pořád říkám že to udělám a teď stejně nemám celej den co dělat, tak se do toho pustím.“ To by se dalo říct, že je výhoda, když je člověk nezaměstnaný, protože má čas na všechno, co chce, co by chtěl dělat, ale je právě to, se do toho dokopat. Přinutit se k tomu vstát z toho gauče a říkat si: „Nemá cenu tady takhle do večera ležet a i třeba číst si,

ale prostě tady ležet, ale jít něco udělat. Jít prostě a .. práci:-) .. práci vzdát čest:-)“. No, ono je to prostě o každém.. o každého psychice, no. Aby se .. aby se přinutil nespadnout do.. do nic nedělání. Já nevím, jak bych to asi vyjádřil.

... zůstávají víkendy dny oddechu a rekreace. Důvodem tohoto rozdělení jsou nejpravděpodobněji lidé z Karlova bezprostředního okolí, podle kterých si on strukturuje svůj čas.

- Jako já mám čas pořád. Já mám čas pořád, to občas si takhle s přítelkyní říkáme, že já mám čas pořád a ona většinou nestíhá, že to jako není zrovna pozitivní, no:-)

Proto přizpůsobuje pracovní a odpočinkové dny nejen svojí přítelkyni, ale i potřebám rodiny a kamarádům.

- Víš co, protože o víkendech potkávám mnohem víc lidí než v týdnu. Hele v týdnu prostě.. všichni jsou v práci a všichni jsou ve škole, jo a tak. Maximálně po večerech. Ale v týdnu.. teda o víkendu mají všichni volno, takže to prostě je mnohem víc, mnohem víc života než v týdnu. Jo, takhle.
- Někdy jsme (o víkendu – pozn. přepisu) třeba na chalupě, někdy si s přítelkyní uděláme výlet a tak. Někdy jsem třeba u ní.. ale rozhodně.. někdy jsem třeba s kamaráda na výpravě, to je fakt jako.. spíš jako odpočinkový, no.

Jak se žije na podpoře

Karlovou hlavní snahou je dát každému jednotlivému dnu smysl. Dá se říct, že si tak hledá „práci“ doma.

- Člověk si sice říká, že bude mít čas, takže toho bude mít spoustu na udělení, ale co potom s tím, když ten čas má pořád ještě a nicnedělání už nemá.
- No.. víš co. Pokud se člověk fakt jako psychicky nepodporuje, tak ho to srazí buď do nečinnosti nebo do takové apatie. Vem si, že třeba sou lidi.. a to jako nemyslím jako právníci.. ale lidi, kteří jsou dejme tomu na Úřadu práce už roky, jo.. takže je to dřív nebo později psychicky musí srazit do beznaděje, do apatie a člověk musí být fakt psychicky silný, aby to bral fakt v pohodě, aby to prostě bral, jakože jednou to vyjde určitě, a aby ho ty dny, kdy vstane a řekne si: „no tak co dneska budu dělat, já vlastně ani nevím, nic nemám a tak, nic mě nenapadá“, prostě aby se z toho jako nestala.. nestalo nic nedělání. Fakt jako psychické nicnedělání. Že stupněš.
- Sice u mě to fakt tak kritický není, protože já někdy třeba nekoukám do stropu celý den, ale jsou takové chvíle, kdy se prostě přistihnu, že jen tak chvíli, chvíli prostě sedím a říkám si: „No tak, co teď? Jsou dvě.. co já budu dělat?“

Nejde jenom o práci, ale o „podněty“. Karlovou každodenní snahou je zůstat aktivní osobou. Po rozhovoru s ním jsem nabyla dojmu, že je částečně psychicky deprivován přebytkem volného času, ten chápe jako handicap, který ho sráží do nečinnosti a s kterým musí dennodenně bojovat.

- No, vezmi si, že jako si říkáš: No, až budu mít čas, tak udělám tohle a tohle a tohle.. no a teď bum, skončí škola, no a ty ten čas máš. Takže to všechno, co jsi chtěla, tak uděláš, ale teďka pořád .. pořád jsi nezaměstnaná, a teď už nemáš, co dělat, jo. Už jsi všechno udělala. Takže

prostě pořad musíš každý den mít nějaký nový podněty. Pořad si musíš říkat: „Jo, vlastně tohle ještě! Todle ještě musím.“

V jeho boji s nečinností a apatií není sám. Od úpadku sebevědomí ho zachraňuje podle jeho vlastních slov nejbližší okolí, které je mu oporou a u kterého nalézá morální sílu pokračovat v hledání práce a ve snaze o nalezení smyslu jednotlivých dnů.

Rodina a přátelé

Fungující rodina, partnerka a přátelé se ukázali jako nejdůležitější motivace a podpora, která Karla „drží nad vodou“ a dodává mu sílu psychicky zvládnout nepříjemné období. Z těchto to je pak rodina a partnerka, kteří jsou ještě o kousek důležitější. Lze to chápat jako jeho nejbližší okolí.

- ... **nejhůř** jsou na tom lidi, co jsou sami nebo co třeba.. co už v podstatě nemají žádný kontakty venku a tak. Nemyslím jako kontakty v zaměstnání ale jako sociální kontakty, že nemají třeba nějaký pevný kamarády nebo tak. Nejhorší sou na tom fakt lidi, který jsou na to sami. Já třeba mám dvě sestry, mamku, přítelkyni, spoustu kamarádů, takže já to až tak psychicky těžce nenesu. Ale určitě jsou lidi, kteří jsou na tom takhle hůř .. je fakt dobrý.. nejdůležitější je, aby na to člověk nebyl sám. Aby na to měl hodně.. hodně. hodně tlaků zvenku, no. Hodně tlaků na dobrou náladu, asi takhle to řeknu. Aby neměl proč mít špatnou náladu, i když nemá práci pořád ještě.
- No je to fakt prostě o psychice a hlavně o okolí, jo. Když máš kolem sebe lidi, co tě podporují. Co ti.. co ti drží pěsti.

Sociální exkluze, která je s nezaměstnaností často spojována, se u Karla nepotvrdila.

- Jenom kvůli tomu, že třeba jak už nechodím do školy, tak už je nevidím. Vezmi si, že třeba na fakultě jsou lidi z celé republiky, takže prostě některý lidi už člověk nevidí od té doby, co skončila škola. Ale z jiných důvodů ne. Že by se otočili zády, to ne. Ale prostě už je nevidím kvůli tomu, že jsou třeba na Moravě, v Liberci, a tak.

Díky tomu, že členové Karlovy domácnosti vedou společné finance, se Karel necítí příliš ekonomicky deprivován.

- Tak vzhledem k tomu, když jako jsi ve funkční rodině a tak, tak prostě ... tak se s tím dá vyžít, když jako tam jsou vydělávající lidi a tak, jo. Třeba pro samostatně žijící a tak by to bylo asi horší. Vem si, že třeba my máme nájem šest tisíc, jo. Inkaso, šest a půl tisíce. No, takže tam samozřejmě musí někdo vydělávat, aby se to pokrylo. Ale ty samotný čtyři tisíce nejsou tak špatná částka. Může být hůř.
- Ale tak to jde víceméně do společný kasičky. Samozřejmě vždycky si tak pár... dejme tomu tisícovku a něco nechávám.. ale já jak nemám moc velký finanční nároky, jo. To zase nemyslí, že já bych byl nějaký za ten měsíc vysoce utrácivý, to né. Jako to fakt né. Já toho ani moc neprovolám, takže fakt jako já velký finanční nároky nemám. Zatím nám to.. zatím nám to stačí. Možná teď to bude:-) teď to bude horší s náklady za kotě, ale tak to taky ňák přežijeme, no. Jako ž bychom si vyloženě stěžovali, to ne.

ZÁVĚR

Z Karlovy výpovědi vyplynulo, že rozhodně nepatří mezi tzv. „mladé lvy“¹, ale je spíše orientován na rodinu, má strážlivou představu o kariéře a je si vědom toho, že postup v zaměstnání přijde až po několikaleté praxi na „pomocné pozici“. Je si ale jist, že práce přijde, čímž působí velice vyrovnaným dojmem.

Karel vede klidný život orientovaný na rodinu, která je spolu s jeho přáteli středobodem jeho současného života. Kromě toho je jeho hlavní motivací a oporou v nejistých chvílích nedůvěry ve vlastní schopnosti. Orientace na rodinu je také vidět z vedení společné domácnosti a také plánů do budoucna, které zahrnují společné bydlení s matkou-tchýní. Vztah s rodinou je hodnocen jako nejdůležitější vazba, kterou vzhledem k nezaměstnanosti Karel prožívá.

Největším problémem je vyplnění nadbytku volného času, který Karel považuje za původce pocitů nezařazenosti, apatie, nicnechtění a nicnedělání. Je to právě funkční rodina, která mu pomáhá těmto negativním náladám čelit.

Kromě nadbytku volného času lze v Karlově životě najít povinnosti, které jej také vracejí do aktivního života. Jsou to jednak konkurzy na pracovní pozice, jednak závazky vůči Úřadu práce a Úřadu městské části, díky kterým získává Karel příspěvek v nezaměstnanosti. Pracovní život nezaměstnaného se smrskává do povinnosti přinést na úřad měsíčně „čtyři razítka“ neboli předložit čtyři aktivní kontakty o zaměstnání. Opravdový život začíná až po pracovní době členů rodiny, partnerky nebo přátel.

Poznámka k přepisu a k citacím v analýze

V přepisu jsou zdůrazněná slova vyznačena **tučně**. Podtržením zvýrazňuji části úryvků, které jsou v kontextu analýzy obzvlášť důležité.

---

¹ termín, který se používá ve spojitosti s mladými a úspěšnými muži, kteří mají ve třiceti letech příjem nad 30 000 Kč měsíčně, automobil, mobilní telefon, notebook, značkové oblečení, zálibu v adrenalinových sportech a málo času na partnerský život. Proto se chodí bavit se sobě rovnými do večerních podniků, kde popíjí drahé drinky a snaží se zaujmout děvčata. Termín původně používala společnost Ballantine`s, která tak označovala cílovou skupinu svého produktu. Je však synonymem dravého mladého muže, který v životních prioritách upřednostňuje kariéru.